СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 280. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2. грудня, 1926. VOL. XXXIV. No. 280. Jersey City, N. J., Thursday, December 2. 1926. THREE CENTS.

ПРОГИБІЦІОНІСТИ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО РІШАЮЧОЇ БОРОТЬБИ В 1928. РОЦІ

ВАШИНГТОН, 30. листопада. — Антисалунова Ліга, найбільша прогибіційна організація, заповідає завзяту росправу з противниками прогибіції в 1928. році. Провідники сеї організації, які сими днями збираються на нараду, кажуть, що вони не допустять до вибору ніякого противника прогибіції. Погрози прогибіціоністів викликали вже кпини зі сторони противників прогибіції, які вважають, що вже відай у 1928. році найдеться партія, яка виразно стане за обмеженнем прогибіційного закона.

РОСПРАВА ПРОТИ БУВШОГО МІНІСТРА ЗА ОБМАН УРЯДУ.

ВАШИНГТОН, 30. листопада. — На нинішній сесії федерального суду, що розглядає справу бувшого міністра внутрішних справ Фола й нафтового підприємця Догені, обжалованих за обманюванне уряду, станув яко свідок Гарі Догерті, бувший міністер судівництва, та заявив, що справи майна приватним нафтярам федеральних нафтових теренів ніколи не предкладано до розгляду міністерському кабінетови.

ФИЛАДЕЛФІЙСЬКА ВИСТАВА ЗАМКНЕНА З НЕДОБОРОМ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 30. листопада. — Так звану півторастолітну виставу в Филаделфії, уряджену в память 150-літної річниці проголошення американської свободи, замкнено офіціяльно нині.

Під зглядом патріотичним Американці вважають її успіхом. Під зглядом фінансовим, вона була невдачею. Само місто Филаделфія має недобору коло 5 міліонів долярів зі сеї вистави.

Виставу відвідало коло 6 міліонів осіб. З них коло півпята міліона осіб заплатило вступ по 50 центів від особи. Цілий кошт вистави для міста виносить коло 17 міліонів долярів, не вчисляючи в се 3 міліонів, заплачених мешканцями міста через закупно бондів. Обчисляють, що місто заробило завдяки конвенціям, які відбувалися в місті з нагоди вистави.

РОСПРАВА ЗА ВБИЙСТВО ГОЛА.

СОМЕРВИЛ, Ню Джерзі, 30. листопада. — Державний прокуратор Симпсон, якій веде обжалованне в процесі проти трох осіб, обжалованих за вбийство проповідника Гола й хористки Милс, віднісся вже до стейтового ґубернатора зі закидами проти лави присяжних суддів сего процесу. Прокуратор каже, що лава присяжних суддів не відповідає свому заданню, що вона зле підобрана та що через те від неї не можна сподіватися справедливого вироку.

Прокураторія добивається розвязання сеї лави присяжних та зарядження другої росправи.

ВИКОНАННЄ КАРИ СМЕРТИ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 30. листопада. — В місцевій стейтовій вязниці виконано нині присуд кари смерти на Джеймсі Лінчу, нюйорським „ганмені", відомім під іменем „Одноокий" Лінч.

Заплатив він карою смерти за вбийство Френка Бренона, післанця Американської Зелізничої Експресової Ко.

Перед смертю просив він католицького священика, який давав йому релігійну розраду, подбати за його жінку й дитину.

МІЛІОНЕР-ДЕЗЕРТИР НЕ ДУМАЄ ВЕРТАТИ В АМЕРИКУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 30. листопада. — Пані Берґдол заперечила рішучо поголоски, немовби то її син Ґровер Клівленд Берґдол, ославлений міліонер-дезертир, хотів вертати до Америки й віддатися в руки военного суду.

АРЕШТ ЗАЛОГИ КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК, 30. листопада.—Сюди привезено Консуельо II., вітрильний корабель типу „скунера", який прибережна сторожа зловила коло Файер Айленд з 1,600 скринями алькоголю. Сторожа арештувала всіх моряків залоги.

ВЕЛИКА БОРОТЬБА ЗА... АНҐЛІЙСЬКУ ГРАМАТИКУ.

ШИКАГО, 30. листопада. — Зелізниче підприємство Де Берлингтон Рейлровд дало почин до цікавої дискусії, яка показує, що й в анґлійській мові, яка розвивалася свобідно через довгі століття, не всі правила мови встановлені неоспоримо.

Ся зелізниця саме задумала розголоситися. В оголошенню автор його написав речення:

"Along its right-of-way is produced two-thirds of the oats, more than half of the corn, etc., in the United States."

Менаджер відділу руху, діставши сей рукопис до потвердження, перечеркнув „із" та поставив „ар". Віцепрезидент відділу руху знова перечеркнув його поправку та зробив знова „із" та ще й додав терпкий дотинок на адресу граматиїв з пасажирського департаменту.

Дотинок, природно, обійшов „граматиїв" і вони віднеслися з питанням до шикаґовського університету й сей заявив, що там має бути справді „ар". На се другі віднеслися до Нордвестерн Юніверсіті та дістали „зовсім рішуче" оречення, що там має бути „із".

І так питанне лишилося й до нині нерозвязаним, бо одні й другі стоять при своїй граматиці.

ХІНСЬКИЙ УРЯД БЕЗ СИЛИ.

ПЕКІНҐ, 29. листопада. — Центральний хінський уряд повідомив воюючих ґенералів, які його настановили, що він не має сили далі правити навіть містом Пекином, а не то державою. Слабість його походить звідси, що ті, які його настановили, тратять з кождим днем ґрунт під ногами. Всі ті ґенерали як Ченґ, Сун і другі мусять раз-у-раз відступати перед злученими арміями: національною і кантонською, або червоною армією. Ті обі армії відносять тепер побіду за побідою і в короткому часі готові підбити цілі Хіни під свою владу.

ПЕРШИЙ МОНОКЛЬ.

Учені довідалися зі старих літописей, що ґрізний римський цісар носив усе при собі невеличкий, на-пів прозорий камінь, який може й більше цінив як владу над Римом і власний поетичний талант. Історики довідалися, що мійнобородий Нерон мав короткий зір, що той неоцінений мінерал мав припадково якісь заглиблення і тому усував це недомагання його зору. Отже цей мінерал можна назвати першим на світі моноклем. Що то собі уявляв би короткозорий Нерон, як би ми так могли завести його перед телескоп на Мавнт Вілсон і показали йому, як снігы топляться на далекому Марсі? Фізика так удосконалила наші змисли, що, озброєні в могучі рефрактори, оглядаємо, що діється на планетах і зорях, при помочі величезних мікроскопів студіюємо життя бактерій. Але наука і цим не вдоволяється і стремить до все більших здобутків.

АСИҐНУВАННЯ НА ЕЛЕКТРИФІКАЦІЮ.

Українська Економнарада затвердила плян електрифікації України. Цей плян розподіляється: на збудування 7 районних стацій асиґновано 36.3 міл. карб., на збудування 13 комунальних стацій — 9.3 міл. карб. і на сільсько-господарську електрифікацію, яка буде обслугувати майже 34 тисячі селянських дворів, 1.2 міл. карб. Для електрифікації АМСРР забронювано 75 тис. кар. з коштів державного буджету.

Відзначаючи деякі досягнення в організації електрифікації України, Економнарада визнала за потрібне, щоб цього року законодавчі пропозиції в галузі електрифікації та організації органів, які її провадять, одержали закінчені форми, що забезпечувалиб можливість енергійного темпа електрифікації в значно більшій мірі. Укрдержплянові доручено проробити питання про органи керовництва електрифікацією при наркоматах. Доручено також прискорити разом з Наркомземом і Наркомвнусправ остаточне пророблення 5-річного пляну електрифікації України.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1927 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано канлендарі на адресу пп. секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 1. грудня:

Від. 87, 155 (2 пак.), 182, 237, 242, 247 (2 пак.), 298, 299, 310, 311, 317, 320, 324.

Вислано експресом 1. грудня:

Від. 128, 309, 313.

В попереднім оголошенню зайшла помилка, іменно, що вислано для від. 31, а має бути дл вяід 91 (3 пак.).

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію „Свободи".

ЗАКРИТТЯ „ГРОМАДИ".

За допис про положення політичних вязнів у луцькій тюрмі закрила польська влада тижневик „Громаду", що виходив в Луцьку під ред. сенатора Черкавського. Закриття наступило після конфіскати дотичного числа і після переведення в цій справі судової розправи. Слідуюче число „Громади" влада опечатала.

Так виглядає свобода друку в Польщі.

ЗА ПОРУШЕННЯ ДЕКРЕТУ ПРО УКРАЇНІЗАЦІЮ.

Дня 27-го жовтня Харківський Окрсуд розглянув справу директора Велозаводу ім. Петровського — Сахна, що притягався як обвинувачений за 106 арт. Кримінального Кодексу (перевищення влади).

Сахна було притягнено до судової відповідальности за порушення декрету про українізацію — він прийняв на роботу до контори Велозаводу 4-х рахівників, зовсім незнаючих з українською мовою.

Харківський Окрсуд визнав провину Сахна за доведену й присудив його до позбавлення волі із суворою ізоляцією строком на 1 рік. Але, беручи на увагу першу судимість засудженого, а також його соціяльний стан, Окрсуд визнав за можливе прикласти до нього умовне засудження з іспитовим строком в 3 роки.

Цей процес перший з цілої низки подібних йому, що їх має заслухати Харківський Окрсуд. Такі справи порушує центральна комісія українізації, що, перевіряючи знання співробітників щодо української мови, в багатьох установах зустрічається з фактом, коли адміністрація приймає на посаду співробітників, що не володіють українською мовою.

ЗБИРАННЯ СТАРОВИННИХ РІЧЕЙ.

Дніпропетровський краєвий історично - археольогічний музей, що працює під керовництвом акад. Яворницького, збагатився цілою низкою нових експонатів.

До музею надійшло багато церковних річей з колишніх церков запорожського козацтва. Серед них — евангеліє вагою півтора пуда, велика церковна чаша 18. віку, церковний одяг архиреїв та священиків 18. віку і багато инш.

До музею надійшло також чимало річей камяного віку, 4 гармати початку 18. віку, часів війни з Шведами та 10 камяних баб.

За керовництвом акад. Яворницького провадилися розкопини в Перещепинському районі, де знайдено могилу неолітичної доби (за кілька тисяч років до нашої ери). Там же знайдено земляний посуд та останки похованих.

НОВІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Практика роботи харківських державних курсів української мови показала, що потреба в них дуже велика. На курси, що їх спочатку розраховувалося на 250 чоловіка, вступило 700 чол. Окрнаросвіта одержала силу заяв з проханням поширити курси, або відкрити відповідні нові. Тому виникла думка орґанізувати філії цих курсів в окремих районах міста. Так уже відкрито філію на Пушкінській вул., де вчиться 320 чоловіка. З 1-го листопада відкрито такі філії в Плеханівському районі і в Холодногорському районі, кожна на 320 слухачів. Але цих трох філій не досить, бо вони не зможуть задоволити всіх тих робітників і службовців, що прагнуть гаразд опанувати українську мову та українознавство. Сітку цих філій вирішено поширити. З 10-го листопада філії відкривається в Івано - Лисогірському районі, на Заїквці і в Новій Баварії, кожна на 110 чоловіка.

15% місць по філіях буде заповнено тими робітниками й службовцями Харкова, що одержують малу заплату. Їх вчитиметься безплатно.

НАЙБІЛЬШИЙ ЧОЛОВІК НА СВІТІ.

Всюди є великі і малі люде. В глибині Африки живуть карлики, серед яких нема чоловіка, що був би вищий як 1 м. 40 цм. Але там є також муринські племена, серед яких люде, високі на два метри, не є рідкістю. Европейці бувають пересічно високі 1.70 цм., але серед населення північних країн є досить людей високих на 1.90 цм. Найбільший в Европі є Голяндець Альберт, що є високий на 2 м. 29 цм. Але тепер „відкрили" дійсно найвищого чоловіка на світі. Є то Тлін-Чінґ, вартовий цісарської палати в Пекіні. Тепер він живе в Шангаї. Чінґ без черевиків і капелюха є високий на 2.60 м. і дійсно може дивитися згори на всіх людей у світі.

В ХІНАХ ВЕЛИКІ ЗАВОРУШЕННЯ

ПЕКІНҐ, 30. листопада. — До Ганкова вислано два военні американські кораблі на допомогу голодуючим чужинцям. Надіються тут великих заворушень, звернених проти чужинецького панування. Хінська партія праці, зорґанізована кантонською червоною армією, оголосила ґенеральний страйк. Чужинцям не доставляють і не продають поживи. Положенне погіршається з кождою годиною, бо місто находиться вже тепер так як би в руках кантонської армії, якої головні сили стоять вже майже перед брамами міста. Армія та віднесла побіди майже над всіми воюючими проти неї ґенералами. З її приходом положенне чужинців погіршиться, бо ніхто з них не буде певний життя.

Така сама ситуація панує рівнож в місті Фушов. Цивільний ґовернор оголосив, що влада не перебирає ніякої ґарантії за долю чужинців. Ті знова телеґрафують на всі сторони і просять о поміч і поживу.

ПОМЕР АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСЛІДНИК, РІЗЬБАР І ВИНАХІДЧИК.

НАЙБОРІ, Британійська Східна Африка. — Карло Екелей помер в місцевости Кабале, в якій виготовляв великий збір всіляких оказів для американського природничого музею. Екелей походив з малої місцевости близько Рачестер, Н. Й. Вибравєся до Африки на лови. Помер по причині нервового потрясення.

ТАЙНА ПИВНИЦЯ В ГРОБІ ТУТАНХАМЕНА.

КАЇРО, Єгипет, 30. листопада. — Говард Картер, який розслідкує гріб єгипетського фараона Тутанхамена, подає, що в гробі тім віднайдено тепер секретну гробницю, в якій по всякій правдоподібности похована жінка Тутанхамена. В тій секретній пивниці вже тепер знайдено яких 30 золотих статуй і богато цікавих інших памяток, які представляють велику вартість ще й з того боку, що всі вони з щирого золота.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ФЕРДИНАНД БОРОНИТЬ СВОГО ТРОНУ.

БУКАРЕШТ, 30. листопада. — Король Фердинанд видав манїфест, який прочитано в сенаті. Королівська проклямація звернена до румунського премієра Авереску. Король дякує в ній цілому народови за вирази вспівчуття з приводу його хороби та взиває всіх, щоби створили довкола трону сильний мур супроти тих всіх, що його підмінують. В тій проклямації згадує король і про нещасливі блуди свого улюбленого сина, маючи тут на думці престолонаслідника Кароля.

Заразом пишуть в румунських газетах, що королеви поліпшилося, що він приймає міністрів та буде міг навіть вийти на залізничу стацію, щоби привитати королеву, коли верне з подорожі по Америці.

НАЗНАЧЕНО ФРАНЦУСЬКОГО АМБАСАДОРА ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 30. листопада. — Наслідником Беренже буде граф Павло Кльодель, дотеперішний французький амбасадор в Токіо. Є він поетом і дипльоматом.

ОГОЛОШУЮТЬ ДАЛЬШІ ДОКУМЕНТА З ЧАСІВ ВИБУХУ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 30. листопада. — Міністерство заграничних справ Великої Британії видало нову збірку документів, які відносяться до часів вибуху війни і які вияснюють тепер неодну справу і помилку. З тих документів видно, що сер Ґрей, тодішний міністер заграничних справ предбачував добре фінансову катастрофу, в яку попаде Европа через війну, а з якої може ніколи і не вирятується. По тій причині він держати Анґлію на боці.

З тих документів виходить, що неправдиві були закиди, які роблено серови Айр Крове, заступникови Ґрейя, що він сприяє Німеччині по тій причині, що його мати і жінка були Німкинями. Навпаки, Айр Крове наставав як найсильнійше на те, щоби Анґлія не стояла осторонь, а станула до боротьби по стороні Франції, бо в противному разі стратить цілковито свій престиж і вплив у світі.

ЛОЙДОВИ ДЖОРДЖОВИ ЗАЧИНАЄ НЕ ВЕСТИСЯ.

ЛОНДОН, 30. листопада. — В послідним часі писали всі часописи дуже богато про те, що Лойд Джордж приходить наново до сили. Від коли він перестав бути премієром, щанували його головно за те, чим він був, а слухали його радо, бо він був дуже цікавим бесідником. Властиво політичної сили одначе не мав. Допера тепер, коли позбувся в ліберальній партії свого противника Асквита, розпочав він нову акцію, щоби дістати в руки не тільки керму партії але й держави.

Та в самій партії почимається обструкція. В послідних днях виступило з неї трох послів, що є поважним ударом, коли зважиться, що число членів партії в парляменті й так невелике.

БРІЯНД ГОВОРИТЬ ПРО ФРАНЦУСЬКУ ПОЛІТИКУ.

ПАРИЖ, 30. листопада. — Міністер заграничних справ Бріянд говорив про напрям французької заграничної політики з приводу дебати над буджетом, призначеним для потреб заграничного міністерства. Промові прислухувався премієр Поанкаре. Бріянд підніс таке: Доки не буде доброго порозуміння між Францією а Німеччиною, не буде мира в Европі. В Хінах Франція буде боронити своїх інтересів, але не буде мішатися до війни. Вже й я без того має Франція досить.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНЦІ ПЕРЕД РЕФОРМОЮ АЗБУКИ

На Конґресі Анґлійської Мови, що відбувався сими днями в Филаделфії, виступив з незвичайно цікавим рефератом др. Ґолдфрі Дуі, професор на Гарвардськім Університеті. Говорив він про потребу реформи анґлійської правописи. Др. Дюі вийшов з того, що став доказувати, що теперішна анґлійська правопись не відповідає завданню. Завдання правописи віддавати як найкраще звуки даного язика. Анґлійці й Американці вживають для віддання на письмі своєї мови латинської азбуки, себто знаків, які колись Римляни придумали для віддання латинської мови. З огляду на те, що латинська мова мала менче звуків, як має анґлійська, латинська азбука не підходить для анґлійської мови. З тої причини треба часто писати два або й три латинські знаки, щоби віддати один анґлійський звук.

Наслідком сього є ріжні недостачі. Знаки читаються раз сяк, то знова так. З того виходить баламутство. Дітям се утруднює навчанне письма. Кромі сього писанне двох або трох букв на означенне одного звука видовжує непотрібно письмо. Колиб анґлійська азбука була більше достроєна до анґлійської мови, тоді на кождий знак булаби одна буква. Се заощадилоби богато праці, паперу, чорнила, тощо. Після д-ра Дюі Американці заощадилиби на рік коло тисячки міліонів долярів на одній реформі письма.

Реформу перевести дасться в сей спосіб, що для кождого звука в анґлійській мові завелобся осібний знак. Зогляду на те, що в анґлійській мові є таких звуків 42, то й тільки треба знаків, букв в анґлійській азбуці.

Сі проекти показують нам наперед, чому се так случаеться в нас, що переписуючи анґлійське слово українськими буквами, ми не все попадаємо на відповідний звук, і часто пишемо те само слово сяк, а відтак те саме слово онтак. Походить се з того, що ми хочемо українськими буквами, які відповідають українським звукам, віддати анґлійські звуки, яких є більше.

По друге сей проект показує нам, як треба трактувати подібні справи. Завважаємо в арґументації д-ра Дюі, що він ні словом не говорить про святости, про пошанованне старини, про повагу для старих звичаїв та про ніякі арґументи, яких уживали в нас люди, які противилися заведенню нової азбуки, пригідної до віддання звуків української мови. В промові Дюі бачимо лишень один „бизнес". Він доказує, що буде краще, догіднійше, дешевше, лекше до науки. Він промовляє лишень до розуму. Він ні одним словом не говорить про серце.

І так власне треба такі справи трактувати. В таких справах, дійсно можна сказати, дай серцю волю, заведе в неволю.

БРИТІЙСЬКА ІМПЕРІЯ ВРАТОВАНА ДЕМОКРАТІЄЮ

Без крівавої боротьби, без галасу й без революційного лементу, без бухання гармат в життю Великобританської Імперії сталася велика зміна. Перестала істнувати єдина Велика Британська Імперія, а натомісць повстала нова федеративна держава. Скорше навіть федерація окремих самостійних держав.

Це сталося цими днями на останньому засіданню голов урядів всіх доміній, на імперській конференції. Рішення перетворити великобританську державу в федерацію окремих самостійних держав викликало вже заяву з боку представників того народу, що так довго і уперто провадив боротьбу за свою державність, а саме з боку Айришів, які заявили, що від нині Ірляндія найтіснійшими звязками сполучена з другими британськими домініями в одну нероздільну цілість. Від сеї імперської конференції кожна британська домінія стає самостійною державою з своєю власною фінансовою, торговельною, зовнішньою та внутрішною політикою. Лишень особа імператора номінально обєднує всі ці самостійні держави в одну велику імперію.

Цим актом Англія ще раз показала свій великий державницький розум. Сини „холодного Альбіону" ще раз показали, що вони мають велику державну мудрість. Вони знають, що народи можуть єднатися в союзи чи иншого роду спілки лише в довірю, добровільно, як рівний з рівним, шляхом певних договорів. Відірвання Америки від Великобританії очевидно не пройшло надармо для державних мужів Британської Імперії. Тоді стара Великобританія намагалася силою тримати Америку в своїх руках. Великобританія вважала, що її державні інтереси вимагають, щоби вся влада, на всіх землях, що творили Великобританію, була сцентралізована в Лондоні. Але відколи вона за те гірко поплатила, вона почала нову політику супроти своїх доміній. Довгим шляхом еволюції нарешті вона прийшла до останнього акту, утворення федерації держав.

В той час коли континентальна Европа ламає собі голову над створенням ріжних союзів держав, висовує проблему створення Паневропи, чи творення ріжних коаліцій, Великобританія тихо й спокійно дала зразок того, як можуть бути полагоджені взаємовідносини цілковито окремих і незалежних держав. Показала це на власному примірі, і на велику скалю.

Большевики увесь час хваляться своєю „федерацією" ріжних радянських республик, але хіба ту „федерацію" можна порівняти з тим, що тепер зробила Великобританія, або навіть з тим, що було до сього часу? В большевицькій „федерації" навіть ознаки політичної автономії окремих народів, а держав вони не мають, стираються всіма засобами. Жаден народ большевицької „федерації" не має своєї внутрішньої, торговельної, фінансової чи якої иншої політики, а про закордонну й говорити немає чого. Там в „радянській федеративній республиці" панує такий централізм, який не може порівнятися навіть з тими проектами, які висували не раз в царській Росії проґресивні елементи, видвигаючи принціпи областної автономії. Така ріжниця в цих „федераціях", чи союзах окремих держав, чим так хвастаються завжди большевики, лежить в тому, що в Анґлії панує демократія, а в совдепії оліґархія. Лише демократія допускає децентралізацію влади, лише демократія дає можливість і боронить право кожного народа, кожної держави на незалежне істнування та розвязання взаємовідносин на принціпах добровільного договору, а не насильства. Лише демократія розмежовує інтереси окремих держав, народів чи окремих людей на принціпі права й справедливости. Оліґархія визнає лише насильство, лише перевагу грубої фізичної сили.

При оліґархії людина позбавлена всіх своїх прав і знаходиться в руках повної сваволі пануючої ґрупи, кляси, чи касти. При демократії кожна людина знає свої права й обовязки, зазначені в законах, які й є ніщо инше, як договірне розмеження кожного прав і обовязків. Лише демократія, поважаюча права кожної людини на рівне істнування з иншими людьми, може також розмежити права й обовязки кожної держави й народу, як між собою так і до всього цілого.

В Анґлії демократія зародилася яких чотири сотки років тому. Чотири сотки років та демократія нестримно, хоч часами дуже повільно йшла наперед. Вона, так би мовити, орґанічно виростала там. І ось ми є свідками того, як Великобританія з самих найстрашнійших зовнішних чи внутрішних кріз виходить завжди обновленою. Які страшні катастрофи не пророкували Великобританії, навіть роспад, горожанську війну, революцію і т. д. Але з крізи завжди виходила та могутня держава без глибоких потрясень, а навпаки обновленою, щоби з новими силами йти в дальшу путь.

НА СІЧОВИЙ ЗЇЗД, СІЧОВИКИ!

Нюйорські січові сотні: імени Гетьмана Богдана Хмельницького, Чорноморська Січ та Січ імени Ольги Бесарабової на спільному засіданні 25. листопада 1926 року, повзяли таку постанову:

1) Стверджується, що вже від довшого часу починає відпадати від Січової Централі все більше та більше січовиків. Всі ті відпавші січовики будують тепер самостійні січові сотні, оперті на давних статутах і давній січовій ідеї.

2) Справу січової орґанізації можна одначе поставити як слід тільки на загальнім січовім зїзді.

Тому потреба знайти новий шлях до зєднання в нову міцну січову організацію всі ті окремі січові сотні, які унезалежнили себе від старої Централі. Про це свідчить та чисоленна переписка, що провадиться поміж окремими сотнями та округами.

3) Обставини й ґрунт вже дозріли до того, щоби такий зїзд міг бути скликаним, на тім зїзді повинна повстати своя січова Централя. Така централя може бути створена тільки загальним січовим зїздом представників окремих сотень, що відпали від старої Централі, або зістали щойно зорґанізовані.

4) Для переведення цеї справи в життя нюйорські Січи вибрали орґанізаційний комітет, до якого ввійшли: М. Воробець, І. Гриник, М. Возняк, М. Близнак, Д. Галичин, Е. Ляхович і В. Кедровський.

5) Орґанізаційному комітетові доручено перевести підготовку до зїзду, а також виробити проєкт нового січового статуту, взявши за зразок краєвий січовий статут.

6) Комітет повинен негайно навязати зносини з иншими січовими орґанізаціями в Америці й Канаді, щоби установити час і порядок скликання січового зїзду для ухвали статута, та пляну дальшої праці і вибору Централі.

Виконуючи ці постанови, орґанізаційний комітет звертається до всіх січових орґанізацій з закликом увійти з ним в безпосередню переписку, щоби установити час та порядок скликання січового зїзду.

Січовики, та всі співчуваючі січовій ідеї, до праці! З новими силами та з новим запалом! Покажім, що немає тої сили, яка нас спинилаб на шляху нашої роботи. Геть зневіру й деморалізацію!

Хай живе творча праця і віра в наші сили! Не ридай, а здобувай!

Листи належить слати на адресу: „SITCH", 77 St. Marks Place, New York, N. Y.

За Орґанізаційний Комітет: В. Кедровський, предсідатель; Е. Ляхович, секретар. Члени: М. Возняк, М. Воробець, І. Гриник, М. Близнак, Д. Галичин.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться 5-го грудня, в неділю по відправі, в 2-ій годині пополудни. Кождий член обовязково повинен бути на сих зборах. Неприсутний член на сих зборах заплатить кару. — Григорій Мисишин, предс.; Йосиф Брингілевич, кас.; Петро Огар, секр.

БЕРВІК, ПА. Відділ 164 повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, дня 5-го грудня. Проситься, щоби кождий член явився і вирівнав свої вкладки. На мітингу будесь вибирати уряд. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1.00 дол. — Василь Гелетій.

ШИКАҐО, ИЛЛ. Бр. Рождества Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудесь дня 5-го грудня, о годині 2-гій пополудни, в Українській Народній Гали, 4950 So. Paulina St., Chicago, Ill. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на рік 1927. Неявившийся член на сей мітінг підлягає карі 1.00 дол., а урядник 2.00 дол. — Олексей Лешко, секр.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(43)

Небавки цар вийшов зі спочивальні в гостинну світлицю, сів на крісло і, окружений опричниками, зачав вислухувати по черзі земських бояр, що приїхали з Москви і з других городів з справозданнями. Давши кождому розкази, поговоривши з многими про потреби держави, про відносини до заграничних держав і про способи недопустити Татар до краю, Іван спитав, чи не просить хто о що?

— Боярин Дружина Андрієвич Морозов, — відповів один стольник, — бє чолом твоїй царській милости, щоби допустив його перед твої світлі очи.

— Морозов? — сказав Іван, — хибаж він не згорів підчас пожару? Жилавий, старий пес! Щож? Я зняв з него опалу, нехай увійде!

Стольник вийшов; небавом товпа двораків розступилася, і Дружина Андрієвич, піддержуваний двома знакомцями, приступив до царя і впав перед ним на коліна.

Всі звернули очи на старого боярина.

Лице його було бліде, він схуд, на чолі видно було шрам від шаблі Вяземського, але запалі очи показували давну силу волі, а на зморщених бровах видно було по давному тверду неподатливість.

Против звичаю двірського одіж його була смирна.

Іван дивився на Морозова, не кажучи ні слова. Хто умів читати в царських очах, той прочитав би в них тепер тайну ненависть і задоволенне бачити ворога свого пониженим; але на око вираз Івана міг видатися прихильним.

— Дружино Андрієвичу, — сказав він повежно та ласкаво, — я зняв з тебе опалу; чомуж ти в смирній одежи?

— Государю, — відповів Морозов, все на колінах, — не ялося убиратися гарно тому, кому дім спалили твої опричники і силоміць вхопили жінку. Государю,— продовжав він твердим голосом, — бю тобі чолом в кривді моїй на оружничого твого, Атанаса Вяземського!

— Встань, — сказав цар, — і розкажи діло по порядку. Коли хто з моїх скривдив тебе, не дарую йому, хотьби він був і найблизший мені чоловік.

— Государю, — продовжав Морозов, не встаючи, — прикажи закликати Атанаса. Нехай при мені відповість твоїй царській милости!

— Щож, — сказав цар, неначе трохи подумавши, — просьба твоя умістна. Позваний повинен знати, що говорить істець. Закликати Вяземського! А ви — продовжав він, звертаючися до знакомців, що відступилися обдаль, — підниміть боярина, посадіть його на лавку; нехай зачекає на позваного!

Від нападу на дім Морозова минуло більше двох місяців. Вяземський вспів виходитися з ран. Він жив по давному в Слободі, але, не знаючи нічого про долю Олени, котрої ні один з його гінчих не міг віднайти, він був ще сумнійший, ніж давно, рідко показувався в двірци, відмовляючись слабостю, не брав участи в пирах і многих виділося, що в його поведенню є признака божевільности. Іванови не подобалось, що його не було на молитвах і пирах; але він, знаючи про неудачний напад на боярина, приписував поведенне Вяземського мукам любви і був для него поблажливий. Аж після розмови з Басмановом поведенне се стало видаватись йому неясним. Жалоба Морозова подавала добру нагоду вивідати богато через доочне поставленне, і ось длячого він приймив Морозова ліпше, ніж сподівалися царедворці.

Небавом явився Вяземський. Поверховність його також значно змінилася. Він немов-би постарівся о кілька літ, риси лиця його зробились різші, і житте, бачилось, скупилось в огненних і неспокійних очах його.

— Ходи сюда, Атанасе, — сказав цар. — Ходи й ти, Дружино! Говори, в чім ти беш чолом. Говори прямо, розкажуй все, як було.

Дружина Андрієвич наблизився до царя. Стоячи поряд з Вяземським і не глянувши на него, він докладно розказав всі обставини нападу.

— Чи так було? — спитав цар, обертаючсь до Вяземського.

— Так! — сказав Вяземський, здивований питаннєм Івана, котрому давно все було звісно.

Лице Івана Василевича померкло.

— Як зважився ти на се? — сказав він, впяливши в Вяземського строгий погляд; — хиба я позволяю розбивати моїм опричникам?

— Ти знаєш, государю, — відповів Вяземський, ще більше здивований, — що дім ограблено не на мій розказ, а що я пірвав боярину, на те був у мене твій дозвіл!

— Мій дозвіл? — промовив цар, помалу вимовляючи кожде слово. — Коли я позволив тобі?

Тут Вяземський зауважав, що ніяк йому було опертися на натяк Івана Василевича підчас пиру, — неясний натяк, на підставі котрого він почувся в праві пірвати Олену. Не відгадуючи ще цїли, задля котрої цар відрікався своєї заохоти, він зрозумів однакож, що треба змінити спосіб своєї оборони. Не з боязни, ані для охорони свого життя, що при змінчивім характері царя могло находитися в небезпеченстві, рішився Вяземський оправдатися. Він не стратив ще надії, що дістане Олену, і на се годились в него всі средства.

— Государю, — сказав він,— я провинив перед тобою, ти не позволив мені пірвати боярию. От як було діло. Післав ти мене в Москву, зняти опалу в боярина Морозова, а він, як знаєш, з давна ворогує на мене за те, що ще перед шлюбом пізнався я з жінкою його. Коли прийшов я до него домів, він і постановив разом з Микитою Серебряним убити мене. По обіді вони з холопами напали на нас потайно; ми-ж відбивалися, а бояриня Морозова, знаючи мужеву злість, збоялася лишитись у него в домі і упросила мене взяти її з собою. Поїхала вона від него самохіть, а коли я в лісі обезчувствів від ран, то й доси не знаю, де вона ділася. Мабуть найшов її боярин і замкнув денебудь, а може й стратив її! Не йому, — продовжав Вяземський, кинувши завистним оком на Морозова, — не йому позивати мене о нечесть. Я сам, государю, бю чолом твоїй милости на Морозова, що він напав на мене в домі своїм разом з Микитою Серебряним!

Цар не сподівався такого обороту. Напасть Вяземського була очевидна, але він не хотів тепер її відкрити. Морозов перший раз поглянув на свого ворога.

— Брешеш ти, окаянний псе! — сказав він, змірявши його згірдно від ніг до голови, — кожде твоє слово підла брехня; а я в своїй правді готов хрест цілувати! Государю! прикажи йому, окаянному, видати мені жінку мою, з котрою повінчаний я по закону христіянському!

Іван поглянув на Вяземського.

— Що скажеш ти на се? — спитав він, буцім то холодний судія.

— Я вже казав тобі, государю, що взяв боярину на її-ж просьбу; а коли мене на дорозі залила кров, холопи мої найшли мене в лісі без памяти. Не було при мені ні коня ні боярині, перенесли мене до млина, до знахаря, що й замовив мені кров. Більше нічого не знаю.

Вяземський не думав, що, згадуючи про млин, він вбільшить в Івані повстале підозріннє і надасть імовірности обмові Басманова; але Іван не показав, що звертає увагу на сю обставину, а тільки записав її в памяти, щоби покористуватись нею при случаю.

—Ти чув? — сказав він Вяземському, — боярин Дружина готов на свої слова хрест цілувати! Як очистишся перед ним?

— Бояринови вільно говорити, — відповів Вяземський, — йому вільно лжесловити на мене, і я позиваю його за каліцтво і сам буду в правді своїй хрест цілувати!

По зборі пробігло невдоволенне. Всі опричники знали, який був напад, і як ні закаменіли вони в злочинстві, та не кождий з них рішився би присягнути ложно.

Самого Івана здивувала безвстидність Вяземського; але в тій же хвили він зрозумів, що може так погубити ненавистного Морозова і заховає при тім вид строгої справедливости.

— Брати! — сказав він, звертаючися до збору, — свідчуся вами, що я хотів дізнатися правди. Не люблю я судити, не вислухавши оборони. Але в тій самій справі дві сторони не можуть хрест цілувати. Один із противників мусить криво присягнути. Я-ж, якo добрий пастир, що боронить вівці свої, нікого не хочу допустити до згуби своєї душі. Нехай Морозов і Вяземський судяться судом божим. Від нині за девять день назначую їм бій тут в Слободі, на Червоній Площади. Нехай являться зі своїми свідками. Кому Бог поможе, той буде чистий і передо мною, а хто не видержить битви, хоть би й живий лишився, тут же буде страчений катом!

Засуд Івана зробив на зборі велике вражінне. По думці многих був се для Морозова засуд смерти. Годі було думати, щоби старий боярин устояв против молодого і сильного Вяземського. Всі сподівалися, що він зречеться поєдинку, або по крайній мірі попросить, щоби можна йому було поставити намість себе наємного боєвника. Але Морозов поклонився цареви і сказав спокійним голосом:

— Государю, нехай буде по твойому! — Я старий і хорий, давно вже не надівав військової збруї, але в божім суді не сила перемагає, а правда! Уповаю на поміч Господа, що не оставить мене в праведнім ділі моїм, покаже перед твоєю милостею і перед всіми людьми неправду ворога мого!

Учувши царський засуд, Вяземський було зрадувався, і очи його вже запалали надією; але твердість Морозова трохи його засмутила. Він згадав, що по загальному поняттю, в суднім поєдинку Бог непремінно дарує побіду невинній стороні, і поневолі не звірив в свою удачу.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ГОВОРІМ І ПИШІМ ЯСНО І ПРАВДИВО.

Якийсь учасник листопадового свята в Ню Йорку підніс в двох числах „Свободи" значіння листопадової традиції. Під тим оглядом я з ним вповні погоджуюся, що листопадове свято має велике значіння для нашого національного виховання. Не погоджуюся одначе з дописувачем що до цего, що в нас наворено „якийсь дивний звичай", що до участи в тім святі стає тільки частина громади.

На мою думку всюди громадно святкують це свято, а коли воно в Ню Йорку инакше виходить, то вини треба шукати деинде, але ніколи в якімсь дивнім нюйорськім звичаю. Бо чим це пояснити, що свято Франка принесло краєви $462, а листопадове свято заледви $121.66. Якась причина є. Не треба її закривати, а виявити. Тоді може вийде на верх й те, що листопадове свято потерпіло не через „якийсь дивний звичай", але може через нашу заскорузлість і особисті амбіції. А далі ще й через релігійну нетолерантність, яка вириває і ділить синів одного і того самого народа на релігійні табори навіть в день Першого Листопада. А таке було в Ню Йорку. Через те й свято не могло випасти у нас так як повинно, через те й так малу поміч дало для краю.

П. Сокальчук з Ню Йорку.

—o—

НАША РУТЕНСЬКА НЕДБАЛІСТЬ.

Вже рік минає, як в нашій громаді вибрано спільний народний комітет, який мав занятися справою ведення допомоги рідному краєви. Вибрано предсідателя, касієра і секретара. Секретарем стала людина з університетським образованєм. Була надія, що аж тепер піде робота.

Та нема правди де діти, а треба її тут виявити. За цілий рік комітет не проявив належної діяльности, а навіть засідань не скликував. Мав він зібрати давнійше якусь там суму на краєві потреби, але суми тої не вислав досі, а вложив до польського банку, до наших ворогів.

Підношу ту справу не тому, щоби на когось нападати, бо я далекий від того. Я тільки хочу зазначити, що так не годиться поступати. Раз приняв хто на себе якийсь народний обовязок, повинен його щиро і совісно виповнити. Наша інтелігенція повинна бути під тим оглядом приміром. Хто не годен виконувати обовязків, хай резиґнує. Чому переховувати гроші? Таж бачимо, яка біда з краю. Тамже крайна нужда, а ми задержуємо зібрані гроші та даємо змогу нашим ворогам робити інтерес з тої кервавиці, яка призначена для наших інвалідів, яких ті вороги позбавили здоровля.

В нашій громаді не звертали досі великої уваги на такі справи, бо нам завертали голову гетьманатами та календарями, та тепер йде вже до лучшого. Тому є надія, що й з справою нашого комітету буде зроблений рівнож якийсь конець. Не легковажмо собі таких справ, бо з малих пистає велика справа.

Коли будемо легковажити дрібні справи, то й до великих будемо ставитися рівнож в такий сам спосіб.

Українець з Детройт, Миш.

—o—

АЖ ТЕПЕР Я РОЗУМІЮ: ЩО ЗНАЧИТЬ СИРОТИНЕЦЬ.

Не одному може случитися таке нещасте як мені. Померла мені жінка і полишила двоє дітей. А я сам захорів і хорую вже два роки. Нема кому діточок підховати і ними зайнятися. От коби то був побудований вже наш Сиротинець, чи не став би він тепер мені, зглядно моїм діточкам в пригоді?

Щасте, що хоч я членом У. Н. Союза, бо наш Батько все чоловіка зарятує. Бо от тепер дістав я допомогу в квоті $50. Сам добре відчуваю, що то значить така орґанізація як наш Союз, який вже тепер богато нам помагає, а поміг би ще далеко більше, колиб ми всі поперли його старання в справі побудовання Сиротинця і приюту для старців.

Петро Боднарчук
з Іст Сейнт Луіс, Ілл.

Василь Бобрів (Смутний).
Із циклю „Їм".

БРАТИ.

—o—

I.

Глибокий сніг
Укрив Карпати...
Сян застиг —
Улігся спати.

По долинах
Смерть гуляє —
На жовнірських спинах,
Спочиває.

II.

Зимно на чаті
Австрійцю Русину,
Тяжко стояти
України сину.

Руки заклякли,
Зціпило ноги,
Вуха набрякли —
Увесь осторога.

Ген у долині
Ворог — мій брат,
Син України —
Московський салдат.

Кинутьби кріса,
До нього іти,
Кріса до біса,
Ми рідні брати.

III.

Тихо, тихенько
Дріт скавучить,
Салдат молоденький
На варті стоїть.

Вуха настромлені,
Очи горять
Хоч і натомлені,
Пильно глядять.

Там Австріяка,
Треба стерегтись —
Бач яка мряка:
Гарненько дивись!

Ворог заклятий,
Пожди до весни,
Будеш тікати —
Тут ми хазяйни.

IV.

Жовнір австрійський
У мрії пірнув, —
А наймит російський
Багнета уткнув.

Тихо в останнє
Зірвалось Русину:
Боже коханий,
Спаси Україну!

Витяг багнета
Салдат з України —
Смерть у лабети
Пйняла Русина.

• • •

Ляснули стріли,
Салдат захитавсь,
На братове тіло
Колодою впав.

З уст не зірвалось
Святої мольби...
Так умирали
Московські раби.

Ню Йорк, 14. XI. 1926.

„КООПЕРАЦІЯ" ЛЮДИНИ З МИШЕЮ.

Індійці племени Дакота їдять залюбки овочі ростини похожої на фасолю. Овочі ці ростуть під землею. Випорпувати кождий овоч було би їм затяжко, тому вони оставляють цю працю мишам. Миш нагромаджує собі на зиму цих овочів у своїм гнізді. Хитрий Індіянин забирає весь засіб, а для миші дає кукурудзу, щоби не згинула, та щоби нарік робила тусаму службу.

СЛІПИЙ АРТИСТ

—o—

В м. Богуславі на Київщині проживала вдова Марія Основяненко. Оставшись після смерти мужа без всяких засобів до життя, мусіла гірко бідувати. Джерелом її убогого істновання було шиття, за котрим вона просиджувала дні і ночи.

Одинокою потіхою і розрадою для неї був її маленький синочок Василько. Ще не мав він повних десять літ, а вже чудово грав на скрипці; в його маленьких ручках неначе жива ридала скрипка.

Слухала бідолашна вдова, гляділа на миле личко і кучерявеньку головку свого маленького артиста і гадала: Дочекаюсь свого щастя, коли побачу сина артистом, він осолодить моє горе, він облегчить мою муку.

Виростав Василько, розвивався, артистичною грою на скрипці звернув на себе увагу й найшлись люде, котрі допомогли йому поступити в консерваторію.

Наближався для Марії Основяненко той щасливий час, коли вона мала побачити свого сина в авреолі слави. Але не так стається, як чоловік гадає. Не радість і щастя чекали стомлену, змордовану нещасну матір, а горе — велике горе.

Син її, тепер вже не Василько, як все звали його, а Василь Петрович кінчав консерваторію. Широка світла будучність всміхалась до нього та манила до себе, обіцюючи славу й щастя.

Чекав Василь Петрович з нетерпеливостю тої хвилі, коли зможе освободити свою бідну дорогу матусю з нужди і клопотів. Вонаж вигодувала його, тяжкою працею своїх рук допомагала в часі науки, ночей не досипляла, не доїдала, копійку до копійки збивала, щоб свому любому Василькови заслати.

Так думали, та в дусі втішались мама й син, а лукава химерна доля гляділа на них з боку і сміялась.

Ох, життя, житя людське! яке ти марне, яке непевне! Дурно лишень люде так богато о собі думають, а не згадають про те, що ні одної хвилини не певні свого життя, свого положення, свого щастя. Що все життя наше залежить від невидимої, але вічно жиючої і все нормуючої божественної сили.

Незадовго перед іспитом посітила Основяненка страшна недуга — почали боліти очі. З дня на день ставало гірше, так що іспит здав Основяненко на гів отемнілим.

Ратували його безплатно найліпші професори-окулісти, старались вернути очам світ, та ніякі ліки не помогли.

Дала доля дар музикальний, вложила в душу тонке, високе почуття, а світ на віки закрила.

Став молодий, вродливий артист сліпцем. Так богато й довго мріяв о світі, о щастю, а замісць того привитала його темрява. Закрилось від нього ясне сонечко, розлетілись мрії, лишився сам зі своєю вірною подругою-скрипкою, одна вона не зрадила йому, а ще кращі, ще жалібніщі звуки летіли з під пальців нещасного сліпця. Тепер він розставався зі своєю скрипкою, вигравав на ній своє страшне горе, свою скаргу на долю. Летіли сумні акорди в піднебесні простори. Сходились люде, слухали і плакали, зворушені грою обездоленого артиста.

Що переживала бідна матір, трудно описати. Дочекалась сина в цвіті віку, талантливого артиста, що так влучно будив серця своєю музикою і той осліп, став живим трупом.

Так потягнулися сумні, невеселі дні молодого артиста, ридало його серце, а з ним ридала скрипка.

Не вдовольнилась злая доля тим, що одібрала від Василя Петровича світ очей і послала нову муку. Ломала химерна, руйнувала молоде життя і з огидного свого діла сміялась.

В сусідстві з Основяненками жили заможні люде Іван і Катерина Ошовські, мали вони одну доньку Надію якій минала вісімнайцята весна життя. Гарна то була дівчина, з добрим серцем і мудра. Не зважаючи на достатки, вела скромне життя. Вона недавно вернула домів з Київа, де скінчила ґімназію.

Одного вечера сиділа Надія в садочку й читала книжку, коли це вчула звуки чаруючі, ніжні. То ридала скрипка, хтось невимовно плакав. Неслось живе, дзвінке слово: жалю, муки і любови. То грав на скрипці сліпець Основяненко. Грав довго. Неначе живі дзвеніли струни, і далеко, далеко неслись звуки артистичної музики.

Заслухалась Надія, забилося серце, зворушила його чудова гра.

Чула Надія, що той, хто грав, має якесь велике горе й виливає його, виплакує в тих повних божественної мельодії звуках.

Сиділа Надія непорушно в задумі, доки не стихла скрипка.

Захотіла Надія побачити того артиста. Вона чула, що син її сусідки скінчив консерваторію, але не виділа його, бо не так давно вони замешкали в Богуславі.

Довго не спала Надія тої ночі; все причувались їй звуки чудової музики.

На другий день чекала Надія вечера з нетерпеливостю, щоби знов почути музику.

Настав вечер, заридала скрипка, забилося серце Надії якимсь новим, невідомим почуттям.

Захотіла поглянути на артиста, підійшла близше і побачила. Ох! побачила на горе собі. Побачила молодого, вродливого, кучерявого артиста. Він стояв біля відчиненого вікна з скрипкою в руках і глядів вперед себе.

Задивилася Надія на те красне, побите сумом лице.

Коли це Основяненко почав відходити від вікна, намацуючи руками предмети, котрі були біля нього.

Не було сумніву, що той гарний артист-скрипач, котрий зачарував Надію своєю грою і красою, не може видіти її — він стратив світ очей — то, що є найдорозше, наймилійше для кожного чоловіка.

Невимовний жаль огорнув серце Надії. Жаль, змішаний з почуттем любови, наповнив все її єство.

З тої пори Надія що вечера виходила в сад, щоби послухати, як буде грати сліпець-артист.

Одного разу зірвала красну пахучу троянду, підійшла до вікна і положила на коліна Основяненка.

Замовкла скрипка. Взяв Основяненко троянду й упивався її запахом, чув серцем, що це дар дівочий.

На знак подяки заграв Основяненко. Полились нові звуки — звуки першої любови, повиті сумом, та скаргою на долю корстоку.

Слухала Надія, а серце ридало, бож вона розуміла, що для неї він грає, їй він оповідає свій жаль, свою муку. Ох! щоб вона дала за то, щоби вернути його очам світ.

Надія покохала сліпця-артиста першою, чистою святою любовю.

Що вечора дарувала йому пахучі квіти, а він свою подяку, слова кохання і страждання передавав голосом скрипки.

Ото одного разу підійшла Надія до вікна, положила квіти, взяла Основяненка за руку й промовила: Я та, котра приносить вам квіти й котру ви очарували своєю артистичною грою.

Основяненко затремтів, він не видів, але відчував, що з ним говорить дівчина і говорить тоном в такт його скрипки.

Підвів свої отемнілі очі і лагідним, приємним голосом відповів: Дякую вам. Не знаю, хто ви така, не виджу вас, бо згас передчасно світ очей моїх; відчуваю лишень серцем, що ви добра, щира людина і співчуваєте мені темному, бідному каліці.

Надія стиснула руку Основяненка і филюючись сказала: Не говоріть так, ваші слова рвуть моє серце, котре вас так жалує, так, так, люб...

Що!? — скрикнув Основяненко. — Невже є така женщина, котра може любити калікусліпця?

Так! — відповіла Надія, — є, це я. Не филюйтеєь, не сумуйте, я стану вашим другом, вашими очима. О милий, любий, страдаючий друже мій, знайте, що у вас є вірний і вічний друг Надія. Це вимовивши, нагнулась, поцілувала Основяненка в лице й скрилась в саді.

Опянів нещасний сліпець, забилось серце, запалало любовю.

Ох, любове, любове! Ти не дивишся ні на літа, ні на богатство; ти усіх кличеш до себе: Приходьте до мене усі — і сліпі, і німі, і бідні, і богаті, я вас усіх пригорну до себе, хвилі життя осолоджу.

І так завязалась дружба між Основяненком і Надією. Вона приходила до него, читала йому часописи, книжки, бесідувала й слухала його артистичну гру. Явилась добра Надія для Основяненка осолодою в стражданню. І для матері Основяненка було відраднище, що найшлась така добра, світла душа, котра так радо з ніжностю і любовю розважає її сина в нещастю.

За те не так дивились на це родичі Надії. Не сліпця-зятя бажали вони. Отож і почали забороняти Надії видітися з Основяненком, але запізно було вирвати з її серця перше чисте ідеальне кохання. Не зважаючи ні на що, старались родичі поставити на свому.

Плакала Надія, сумувала, викрадалась з дому хоч на хвилину до свого Василечка, котрому причину свого горя не виявляла.

Не витримав молодий орґанізм непосильного страждання. Почала сохнути Надія, неначе та квіточка в осени. Нераз припадаючи до грудей свого друга, говорила йому: Прийде скоро час, і твоя Надія покине тебе — піде в могилу, понесе туди своє молоде життя, свою горячу любов до тебе.

Гірко плакав Основяненко. Лукава доля виривала від нього й то, чим радів його дух, чим раділо і жило його серце.

Занедужав і Основяненко. Ґала, серце зсушила, дивлячись в серцях безсмертний дух любови.

Не прийшла одного дня Надія, не прийшла і другого, а на третий день загостила сумна вістка, що вона померла.

Обездоленого, безталанного сліпця лишила притомність, впав в горячку і лишень за тиждень прийшов до себе. В той час його люба Надія була вже далеко, далеко від нього.

Потекли сумні дні, згасав Основяненко, бажав як найскорше кинути земне, нікчемне життя і перейти в вічність.

А бідна матуся очі свої сплакала, серце зсушила дивлячись на муки сина.

Одного вечера взяв Основяненко свою вірну подругу-скрипку і почав грати. Грав з великим напруженнем. Плакала скрипка, словами промовляла.

Мама в другій кімнаті слухала, заливаючися слізми.

Коли це вчула вона різкий звук скрипки і всьо стихло.

Стривожена мама ввійшла до кімнати і побачила страшне лихо: Її любий Василечко закінчив своє безталанне життя. Так і сидів в кріслі біля вікна. В лівій руці скрипка. На неї склонив свою голову, а в правій руці смичок. Останній працальний акорд провожав дух сліпого артиста в вічність, до його любої Надії.

Дмитро Тягнигоре.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Вже й катедральні куратори протестують.

Підписані почуваються до обовязку подати до прилюдного відома з приводу филаделфійського Свята Першого Падолиста ось таку заяву:

У нас в Филаделфії на спільній нараді всіх Братств і Товариств рішено було улаштувати одно велике загальне Свято Української Державности в день 21. падолиста с. р. Тому, що це свято є загально-народне, не могло воно мати, річ ясна, нічого спільного з політичними чи релігійними переконаннями і тому рішено просити до участи в тім святі всіх Українців, які тільки чимнебудь могли би були причинитися до звеличання цего свята. Попрошено рівнож і наш укр. греко-кат. катедральний хор і Український Хор ім. Кошиця.

Коли Комітет свята звернувся до о. Пика, катедрального пароха, щоби відступив хор на це свято, о. Пик відповів, що катедральний хор не може співати разом з хором Кошиця. Це по тій причині, що в хорі Кошиця співають і православні Українці.

Для святого спокою не роблено з тої заяви о. Пика ніяких дальших кроків. Та дуже нас здивувало одначе те, що день перед святом прочитали ми в „Америці" оголошення парохіяльного уряду, що катедральна церква в Филаделфії урядже в той самий день і в той самий час друге листопадове свято, а то власними силами і в церковній галі. О. Пик оголосив від імени парохії, що парохія не може мати нічого спільного з таким концертом, якого хором диригує православний священик.

Коли ми, як заприсяжені церковні куратори, поспитали о. Пика, чому це так зроблено та піднесли, що така робота доводить до роздору, о. Пик заявив, що куратори не мають тут нічого до говорення, бо катедрою заряджує єпископ і парох після краєвої системи.

Не будемо тут розводитися над тим, чи єпископ і парох мають право в такий спосіб поводитися з кураторами, але піднесемо тільки свій протест з національного і громадянського боку. Ми не годимося з того рода поступованнєм єпископа і пароха, які вносять каламуту в нашу українську филаделфійську сімю, які не дають нам обєднатися навіть в день Великого Листопадового Свята в одну українську родину. При тій нагоді, ми як заприсяглі в катедрі куратори заявляємо прилюдно, що годимося зі всею роботою филаделфійського Комітету Парохіян та з резолюціями, які повзято на вічу дня 3. жовтня 1926, а які стремлять до удодровлення наших церковних відносин.

Ми витаємо рівнож наближаючийся Церковний Конгрес і просимо від імени нашої филаделфійської, катедральної громади всі другі церковні громади вислати на той Конгрес своїх делеґатів. Хай вже раз скінчиться нелад і роздор.

Куратори катедральної укр. кат. церкви: **Іван Жмутин**, секр., **М. Даців, Іван Муха, Василь Мушинка.**

—o—

РІВЕРГЕД, Л. АЙ.

Свято Першого Листопада.

Дня 1. листопада Рівергедська українська католицька парохія відсвяткувала свято в память осьмилітних роковин проголошення незалежности української держави на західних укр. землях. Місцевий парох о. Дмитро Кулик відправив панахиду за полеглих українських героїв та виголосив щиру і патріотичну промову, згадавши про всіх тих, котрі положили своє життя, щоб здобути волю для свого народу. Згадав також і про те, як нас ще й тепер гнобить Москва і Варшава.

Підчас панахиди перейшов гром. І. Ламага за збіркою, з котрої прийшло $7.55, котрі призначено на інвалідів. По панахиді члени Бр. св. Ів. Хрестителя відділ 256 У. Н. Союза зійшлися до церковної галі і урадили зібрати більшу жертву для інвалідів і на рідну школу. Збіркою зайнялися Іван Самотіс і Михайло Небор і зібрали $19.00, котрі вислано до краю через Обєднання в Филаделфії з призначенням $10.00 на інвалідів а $9.00 на Рідну Школу.

Нас тут є мала громада Українців, але й ми хотіли, щоби і наша громада не зістала позаду. Правда, що тут нас Українців є дуже мало, але на жаль і з тих що є, більша частина не явилась на святі, а це тому, що в той день припадали польські Задушки. Декотрі з наших парохіян ходили молитись до костела, бо для них видно ліпші Поляки як свої рідні герої.

Жертвували слідуючі особи по $1.00: Михайло Дух, Микола Худяк, Микола Стахів, Антін Вівчар, Михайло Небор, Яків Махно, Фронія Новік, Анна Корзун, Сидорко Штокайло, Марія Чаплик, Іван Ломага, Іван Самотіс, Анна Самотіс, Антін Капляр, Роман Демчук, Теодор Намроцький, Захарій Пастирнак, Михайло Тиретко; по 50 ц.: Павліна Махно, Теодор Гірчиця. Всім жертводавцям щира подяка.

Іван Самотіс.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

129.

Українське Братство Пресвятої Тройці в Брукліні, Н. Й., відділ 293, Українського Народного Союза.

Наш відділ одержав в місяцю маю с. р. з У. Н. Союза обіжник, виготовлений комітетом будови Сиротинця. Справу сю, як дуже важну, відложено на піврічні збори. Дня 5 липня с. р. відбулись піврічні збори і над сею справою виявлялась довша дискусія. Вислід нарад був такий, що всі Союзові члени і не належачі до У. Н. Союза ухвалили потребу Сиротинця для Сиріт по членах У. Н. С. і дому притулку для старших членів, котрі на старші літа не маючи родини, ані сил до праці моглиби мати свій приют. Всі члени заявились за потребою Сиротинця з винятком одного члена з під стягу Троцького, котрий запротестував про потребу такої інституції. Сей член, все виступає проти всякої народної акції. Члени зобовязались на Сиротинець дати по 1 доляру, а з каси ухвалено виасиґнувати 25 дол. На ту ціль зложено вже понад 20 долярів. — Володимир Яськевич секр.

130.

Тов. Запорожська Січ в Сент Джозеф, Мо., відділ 355. Українського Народного Союза.

Справу Сиротинця при У. Н. Союзі предложено на квартальнім мітинґу нашого товариства. Члени ухвалили виплатити з товариської каси 10 долярів на будову Сиротинця, а від членів як кого стати, по доляровіі, а хто може, то й більше. Збіркою занявся Комітет. — За уряд: Петро Рак, предсідатель; Федор Солоничний, секретар; Нестор Калагурка, касієр.

131.

Братство св. Івана Хрестителя в Вілінг, В. Ва., відділ 56. Українського Народного Союза.

Посилаємо вам від членів нашого відділу 44 доляри, а з каси після ухвали, по змозі 10 долярів. Разом 54 доляри. Наколи зможемо зібрати більше, то вишлемо пізнійше. Попираємо таку благородну ціль як Сиротинець при У. Н. Союзі. — З поважанням, Михайло Пуціло, секретар.

132.

Братство св. Йосафата в Гудсон, Н. Й., відділ 273. Українського Народного Союза.

На місячнім мітинґу в жовтни ухвалено виплатити з братської каси 17 долярів на будову Сиротинця при Українськім Народнім Союзі. Кромі сего майже всі члени (з виїмком трех) жертвували від себе по доляри на таку гуманну інституцію як Сиротинець при Українськім Народнім Союзі. Покажім, що ми культурний народ і вміємо підперти благородне діло. — За уряд: Павло Драбик, предсідатель; Павло Маряк, секретар; Тимко Дравущак, касієр.

133.

Товариство Запорожська Січ в Сиракюз, Н. Й., відділ 317. Українського Народного Союза.

Хто вірить в кращу будучність, нехай причиниться до здвигнення Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі.

В залученню посилаю чек на суму 7 долярів на будову зглядно купно Сиротинця-Захисту. Остаємо з поважанням. За уряд: — Лука Залеський, предс.; Ілько Чернатович, секретар; Михайло Даньків, касієр.

(Дальше буде).

ДЕ ГАРКАВЕНКО БУДЕ БОРОТИСЬ.

АЛЕКСАНДЕР ГАРКАВЕНКО

бореться в Нюарку, Н. Дж., **в четвер, 2-го грудня с. р.** в Крюґерс Авдіторіюм, 19 Белмонт Евня.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".